

EDITORIAL

Si escoltem algú de la Segarra o del Segrià, de Mallorca o del Rosselló, de seguida ens adonarem que no parlem igual. Hi ha un accent, una fonètica, uns mots, unes expressions que són propis de la parla de cada contrada. És el que anomenem dialecte, o sigui, la modalitat que presenta una llengua en les diverses regions del seu domini. En els temps actuals, la gran mobilitat de la gent i la influència dels mitjans de comunicació han ajudat a diluir en part els dialectes, però els trets principals encara romanen intactes. De fet, els parlants del català central, part del català oriental, es diferencien clarament dels del català occidental amb els dialectes muntanyencs i el valencià al sud. Els parlants dels dialectes catalans, però, no tenen en general grans dificultats de comprensió entre ells, de manera que els lingüistes atribueixen a la llengua catalana el tret de llengua unitària.

Els dialectes són, doncs, una riquesa de la llengua i són dignes d'ésser estudiats pel seu interès lingüístic. Per això valorem molt positivament el treball que ha arribat recentment a les nostres mans sobre *El parlar de Collacabra. Aproximació i assaig de descripció*, fet per un estudiós i gran observador de la seva llengua, fill de Torelló. Tinguem present que dins el mateix dialecte hi poden haver variants i trets distints segons la seva situació geogràfica i els seus límits, de manera que, per exemple, a la plana i a la muntanya no es parli igual. Això és el que passa a Osona, on, en zona de català central, hi ha diferències entre el parlar de la Plana de Vic i Collacabra.

L'autor tenia el repte de fer un estudi sobre un terreny força despoblat i on calia anar a buscar parlants genuïns per obtenir-ne una informació fiable, parlants que foren dels termes de l'Esquirol, Rupit i Pruit, i Tavertet, tots d'ambient pagès i que superaven els 60 anys d'edat. També s'ajudà amb la informació d'obres d'autors diversos dedicades a aspectes de la regió de Collacabra, a més d'una completa bibliografia de consulta. El resultat és un treball molt interessant sobre el parlar d'aquest petit país, el qual, segons ens diu el seu autor, mostra alguns trets lingüístics de la Plana de Vic i també de les terres del vessant gironí, la Garrotxa i la Selva, cosa lògica ja que la regió de Collacabra és situada a cavall de les comarques esmentades.

Després d'incidir detalladament en els apartats de fonètica i de morfosintaxi, la darrera part dedicada al lèxic és destacable i sorprenent per les solucions que l'autor ha trobat a Collacabra, sovint amb afinitats lèxiques amb altres àrees situades a nord del català central, especialment a la Garrotxa, una de les conclusions bàsiques d'aquest treball.

També cal valorar el recull de mots que no apareixen al *Diccionari català-valencià-balear*, entre els quals podem citar: amugolar (arrugar la roba), eixermalla (brosta), estapalatxar (fer un ruixat fort), magrinyol (terror primal però cultivable), malteixit (persona de mala índole) etc. Entre els mots que són comuns a comarques septentrionals, especialment amb la Garrotxa, esmentem: aulina (alzina), barrumera (escuma), esvornac (esvoranc), borinor (soroll confús), estamenyar (estomacar), mulladiu (lloc aigualós), ronxar (roncar) etc. Notem el cas del verb "estimar" amb el sentit d'al·letar, no trobat als diccionaris consultats, recollit a Cantonigròs i a Tavertet.

Tot això ve a tomb perquè de Collacabra ens interessa i ens enamora el seu paisatge, la seva vegetació, les seves masies i pobles... però hi ha encara la seva gent, amb una parla característica i amb expressions genuïnes que cada dia costaran més de sentir, amenaçades per la uniformització a què ens aboca l'actual manera de viure i perquè la vida autèntica al camp està en recessió.

Caldria, com en aquest cas, com en la recollida de toponímia d'un terme, salvar els mots que han perviscut a través de les generacions. Hi ha fins avui dos estudis més, fets sobre el parlar de terres veïnes de Collacabra: la Plana de Vic i la Garrotxa. Aquest treball que hem comentat enllaça ambdues comarques i tots tres són un testimoni més del lligam entre la geografia i la dialectologia a la nostra terra.